

μονογραφία τελειώνει με τον Κατάλογο εικόνων (σσ. 138 εξ.), τον Κατάλογο σχεδίων (σσ. 142 εξ.), τη Βιβλιογραφία και τις βραχυγραφίες (σσ. 150 εξ.) καθώς και το Ευρετήριο (σσ. 158 εξ.). Με αυτή τη μονογραφία, η οποία, όπως και στην περίπτωση του Θεάτρου του Διονύσου, δεν στηρίζεται σε δικές του μετρήσεις αλλά στη βιβλιογραφία, ο Σάββας Γώγος ολοκληρώνει την αρχαιολογική/θεατρολογική του ξενάγηση, η οποία άρχισε με το θέατρο της Αίγιρας και συνεχίστηκε με το θέατρο των Οινιαδών, το θέατρο της Επιδαύρου και του Διονύσου, για να ολοκληρωθεί με τα «παραθεατρικά» θεάματα στα Ωδεία των Αθηνών. Με ενδιαφέρον περιμένουμε ακόμα το λεξικό για το αρχαίο ελληνικό και ρωμαϊκό θέατρο. Όροι-Έννοιες-Πρόσωπα.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

Π. ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ (επιστημ. επιμ.),

Κάρολος Κουν. Οι παραστάσεις, Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη 2008, σελ. 490, άπειρες εικ., ISBN 978-960-8347-99-1.

Με μεγάλη επιτυχία κυκλοφόρησε κατάλογος της έκθεσης για τον Κάρολο Κουν που οργάνωσε το Μουσείο Μπενάκη για τα εκατό χρόνια από τη γέννηση του σπουδαίου σκηνοθέτη και επιχορηγήθηκε από την Τράπεζα Κύπρου. Συνδυάζει την υπεύθυνη καταγραφή και ενημέρωση με την τέρψη του φωτογραφικού υλικού, που κάνουν το ξεφύλλισμα του τόμου μια απόλαυση, όπου ο καθένας κάτι έχει να θυμηθεί. Ξεκινά με εισαγωγικό άρθρο του Πλ. Μαυρομούστακου, «Ο Κάρολος Κουν και το Θέατρο Τέχνης» (σσ. 17-33) καθώς και ένα καθοδηγητικό άρθρο «Η δομή του καταλόγου» για τη χρήση της παραστασιογραφίας 1930-1987 (σσ. 35-37) και ένα «Χρονολόγιο Καρόλου Κουν» (σσ. 39-41.) Το πρώτο μέρος 1930-1942 ασχολείται με τις παραστάσεις του στο Κολλέγιο Αθηνών, τη Λαϊκή Σκηνή, τον Θίασο Κατερίνας Ανδρεάδη και τον Θίασο Κοτοπούλη (σσ. 43-77). Κάθε λήμμα της παραστασιογραφίας περιέχει συγγραφέα και έργο (μεταφραστής), σκηνοθεσία (σκηνογραφία, μουσική κτλ.) και εκτελεστές, διανομή, τόπος και χρόνος των παραστάσεων (πληροφορίες για διάρκεια και επαναλήψεις) και την κριτικογραφία. Ακολουθεί ως είδος παρένθεσης μια συνέντευξη στο περιοδικό του Αμερικανικού Κολλεγίου *The Athenian*, 9. 12. 1938, σσ. 2-4 (σσ. 57 εξ.), για να συνεχίσει πάλι η παραστασιογραφία. Το δεύτερο μέρος, 1942-1950, αφορά τη δραστηριότητά του στην πρώτη φάση του «Θεάτρου Τέχνης» (σσ. 79 εξ.). Το μέρος αυτό προλογίζεται με διάλεξη του Κουν στις 17 Αυγούστου 1943 (και αναδημοσιεύτηκε στα αφιερώματα Κάρολος Κουν, *Για το θέατρο*, Αθήνα 1981 και *Κάνονε θέατρο για την ψυχή μας*, Αθήνα 1987) (σσ. 81-97). Ακολουθεί η παραστασιογραφία (σσ. 97-133). Το τρίτο μέρος καλύπτει τις παραστάσεις του στο χρονικό διάστημα 1950-1954 στο Εθνικό Θέατρο, τον Θίασο Αδαμαντίου Λεμού, τον Θίασο Κατερίνας Ανδρεάδη, και τον Θίασο Βασίλη Διαμαντόπουλου (σσ. 135-149). Το τέταρτο μέρος και το μεγαλύτερο, καλύπτει τη δεύτερη φάση του Θεάτρου Τέχνης από το 1954 ως το 1987. Χωρίζεται σε «δέσμες» χρονολογιών: 1954-58 (σσ. 143-194), διακόπτεται από άρθρο του Κουν, «Ιάκωβος Καμπανέλλης. Ένας ανανεωτής της ελληνικής θεατρικής γραφής» (σσ. 195-199), για να συνεχίσει με την παραστασιογραφία 1958-1962 (σσ. 291-252). Διακόπτεται πάλι από διάλεξη του Κουν, «Να φτιάξουμε ηθοποιούς» (*Θέατρο* 3, 1962, εδώ σσ. 253-259), για να ακολουθήσει η παραστασιογραφία στο χρονικό διάστημα 1962-1977 (σσ. 260-382). Διακόπτεται πάλι με εισήγηση του Κουν, «Μαγεία,

πάθος και συγκίνηση. Κυρίαρχα στοιχεία της τραγωδίας» (στο Διεθνές Ινστιτούτο Θεάτρου το 1976, εδώ σσ. 383-390). Έρχεται στη συνέχεια η περίοδος 1978-1982 (σσ. 393-424). Η παραστασιογραφία διακόπτεται για τελευταία φορά με άρθρο του Κουν στο πρόγραμμα της παράστασης *Μαντζουράνα στο κατώφλι* του Γ. Αρμένη 1979, «Το νεοελληνικό έργο στο Θέατρο Τέχνης» (σσ. 425-427), για να ακολουθήσει η τελευταία φάση των παραστάσεων του 1982-87 (σσ. 428-453). Ο τόμος κλείνει με έναν «απολογισμό» του ίδιου του Κουν (δυο συνεντεύξεις, σσ. 457-465), κατάλογο των παραστάσεων του Θεάτρου Τέχνης 1987-2008 (σσ. 467-470), κατάλογο των αποφοίτων της Δραματικής Σχολής του Θεάτρου Τέχνης (σσ. 471 εξ.) και Ευρετήρια (σσ. 475 εξ.).

Εφόσον δεν διαθέτουμε ακόμα καμιά λεπτομερειακή και σφαιρική μονογραφία για τον Κάρολο Κουν (το βιβλίο του Μάικλ Μαγιάρ: *Ο Κάρολος Κουν και το Θέατρο Τέχνης*, Αθήνα 2004 δεν μπορεί υποκαταστήσει κάτι τέτοιο και να καλύψει το κενό, βλ. τη βιβλιοκρισία του στην *Παράβαση* 6, 2005, σσ. 418-420), μια εγγυημένη και λεπτομερειακή παραστασιογραφία (μαζί με το πλούσιο φωτογραφικό υλικό) είναι έργο ευπρόσδεκτο και αποτελεί τη βάση για μελλοντική ενασχόληση με το θέμα: το κοινό ενδιαφέρον για τον ιδρυτή του θεάτρου Τέχνης εξακολουθεί να είναι μεγάλο, όπως αποδεικνύουν η επιτυχία της έκθεσης και ο σχετικός κατάλογος.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΟΥΧΝΕΡ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΚΟΤΣΗΣ/ΕΛΕΝΗ ΚΑΛΗ/ΦΩΤΕΙΝΗ ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ/
ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΑΣΣΗΣ/ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΑΤΣΟΥΛΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΑΤΣΟΥΛΗΣ (επιμ.)

Από το αττικό δράμα στο σύγχρονο θέατρο.

Μελέτες για την πρόσληψη και τη διακειμενικότητα.

Αθήνα, Αιγόδερωσ 2008, σελ. 252, πίνακες, σχήματα, ISBN 978-960-322-338-2

Η Σχολή της Κωστανίτσας από τη δεκαετία του 1970 εξακολουθεί να ασκεί τη γοητεία της και το ιστορικό της πρόσληψης των καλλιτεχνημάτων έχει πλέον εγγραφεί στην αρχική του αισθητική υπόσταση. Αυτό είναι ιδιαίτερα φανερό στην περίπτωση των δραματικών έργων του αρχαίου ελληνικού θεάτρου, όπου το ιστορικό των διαδοχικών και διαφορετικών ερμηνειών ανήκει πλέον στους «νόμους» τρόπους προσέγγισης των αρχικών κειμένων και η Κλασική Φιλολογία έχει επιδοθεί σχεδόν συστηματικά στη διαφώτιση της θεατρικής ιστορίας, μεταφράσεων, διασκευών και σκηνικών ερμηνειών, ανακαλύπτοντας ένα κεφάλαιο που πάντα της ανήκε αλλά δεν το είχε καλλιεργήσει. Αναφέρω εδώ εντελώς δειγματοληπτικά μερικούς τόμους: H. Flashar: *Insenierung der Antike. Das griechische Drama auf der Bühne der Neuzeit. 1585-1990*, München 1991, E. Hall / F. Macintosh: *Greek tragedy and the British theatre 1660-1914*, Oxford 2005, F. Macintosh / P. Michelakis / E. Holl / O. Taplin: *Agamemnon in Performance 475 BC to AD 2004*, Oxford 2005, E. Hall / F. Macintosh / A. Wrigley: *Dionysus since 69. Greek Tragedy in the Dawn of the Third Millenium*, Oxford 2004, J. Dillon / S. E. Wilmer: *Rebel Women. Staging ancient Greek drama today*, London 2005, E. Hall / F. Macintosh / O. Taplin: *Medea in Performance 1500-2000*, Oxford 2000 κτλ. Ιδιαίτερα οι δραματούργοι του νεοελληνικού θεάτρου, με αποκορύφωμα την εποχή μετά τον Δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, βρίσκονται σε συνεχή διάλογο με τους ένδοξους προγόνους, και η «διακειμενι-